

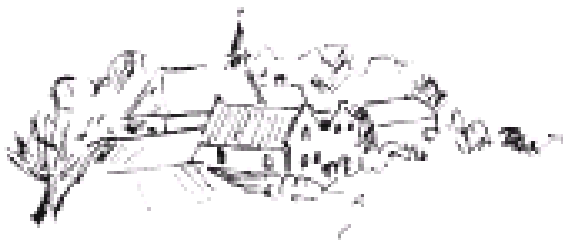
HISTORISCHE VERENIGING DEN OUDEN DIJK HERWIJNEN

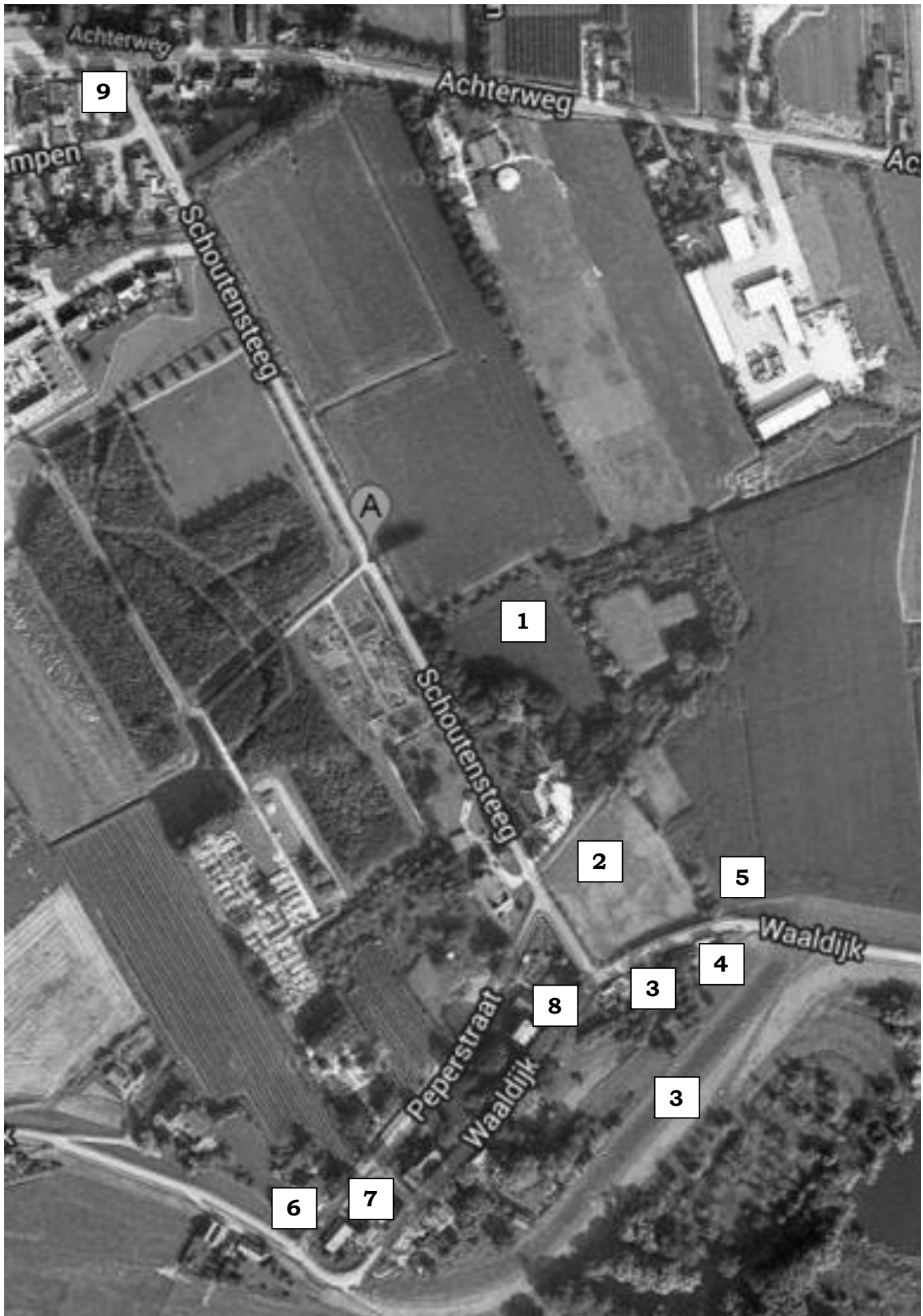

HISTORISCHE WANDELING woensdag 11 juni 2014

Over de Schoutensteeg → rondom de gracht van Kasteel Engelenburg → achter langs het huis van de familie Vos (Schoutensteeg 1) voor de bezichtiging van het ooievaars buitenstation → daarna de dijk op en links af → al snel is rechts het toegangshek van “Frissesteijn” te zien → daarna langs ‘t Hans Huys (Waaldijk 94) waar de winkel is te bezichtigen → voordat we rechts over de nieuwe dijk gaan, staat links het toegangshek van De Engelenburg → langs de nieuwe dijk is de gracht van het voormalige kasteel Frissestein nog te zien → aan het einde weer rechts de Waaldijk op → bezichtiging van het Huis “Kerkenstein” van de familie Sacks (Waaldijk 76) → door de voordeur van de woning “Frissesteijn” van de familie Wessels (Waaldijk 145) → door de tuin rechts af door de Peperstraat → aan het einde links de Schoutensteeg op → bezichtiging van de als museum ingerichte winkel van de familie De Fockert (Achterweg 34) * → terug naar de locatie van de zomeravondbijeenkomst bij Jaap van Arkel aan de Achterweg 54.

* De winkel is van 18.30 tot 20.15 uur open;
dus ook eventueel vooraf of zonder de wandeling te bezichtigen!

1. De Engelenburg:

Vermoedelijk werd de Engelenburg gebouwd omstreeks 1400 door de heren Van Herwijnen. Het was een compact kasteel, uitgevoerd met enkele trapgevels. Op de prent zijn deze gevels duidelijk te zien. Het kasteel werd geheel omgracht en was bereikbaar via een ophaalbrug.

De Engelenburg was een stevig gebouw; een goed verdedigbaar

kasteel. Het kasteelterrein van voormalig kasteel Engelenburg is binnendijsks gelegen en is zichtbaar als een klein bos.

Er is een legende bekend over Adelheid, de dochter van de heer van de Engelenburg. Toen deze heer ter kruistocht ging zag Otto van Wayenstein, die een oogje op de schone jonkvrouw had, zijn kans schoon. Hij overweldigde haar. Maar Adelheid kon zich niet over het verlies van haar eer heen zetten en pleegde zelfmoord. Toen Otto van Engelenburg thuis kwam van zijn missie in het Heilige Land nam hij verschrikkelijk wraak. Hij belegerde het kasteel Wayenstein, nam het kasteel in en liet Otto door zijn manschappen letterlijk doodtrappen.

In het begin van de zestiende eeuw kwam de Engelenburg in handen van Reinier van Bern, die was getrouwd met Merel van Rossum. In 1609 werd een Amsterdamse koopman Pieter de Graef eigenaar, die het kasteel korte tijd later al weer doorverkocht aan de familie Bicker. In het rampjaar 1672 werden de kastelen van Herwijnen, evenals vele andere in Nederland, zwaar beschadigd door de Fransen. In hoeverre de Engelenburg werd verwoest of later opgeknapt, is niet precies bekend, maar in 1723 werd de predikant Petrus Bierman eigenaar en bewoner van de Engelenburg.

In 1817 werd het kasteel voor sloop verkocht. De laatste delen van de Engelenburg werden omstreeks 1850 gesloopt. De plaats waar het kasteel gestaan heeft is nu een archeologisch monument. Zo wordt het kasteelterrein, waar de grachten rond kasteel en voorburcht nog zichtbaar zijn, voor het nageslacht veilig gesteld.

Op het kaartfragment van 1867 uit de gemeentatlas van Kuyper, zijn de vier kastelen van Herwijnen aangegeven (zie het kaartje op de achterkant van dit boekwerkje). Rechts boven het centrum ligt de Engelenburg.

2. Het Ooievaarsbuitenstation:

In het verenigingsblad van mei 2014 is een uitgebreid artikel opgenomen, geschreven door de beheerder van het ooievaarsstation, Kees Vos. Het buitenstation bestaat dit jaar 35 jaar. Tijdens deze wandeling zal Kees Vos uitleg geven over dit bijzondere project.

3. Voormalig toegangshek en kasteelterrein "Frissesteijn":

Het voormalige toegangshek naar het kasteelterrein "frissesteijn" bestaat nog uit gemetselde kolommen met smeedijzeren hekken.

Het voormalig kasteel Frissesteijn was buitendijks gelegen. Het "Huis te Herwijnen" werd naar alle waarschijnlijkheid in de 14de eeuw in opdracht van het riddersgeslacht Van Herwijnen gesticht. Het was een middelgroot kasteel, met uit het water van de slotgracht oprijzende bakstenen muren. Het huis bestond uit een hoofdburcht en een voorburcht. Het huis te Herwijnen is oudtijds verbouwd en "Frissesteijn" genoemd. Het slot werd in 1672 door de Fransen verwoest. Daarna is een gedeelte van het slot bewoond gebleven tot in de negentiende eeuw. De ruïne van het kasteel is zichtbaar als twee hoogtes, ieder door ringvormige sloten omgeven. Hier en daar ligt de historische fundering als rijen bakstenen zichtbaar boven het maaiveld.

Het huis te Herwijnen is oudtijds verbouwd en "Frissesteijn" genoemd. Het slot werd in 1672 door de Fransen verwoest. Daarna is een gedeelte van het slot bewoond gebleven tot in de negentiende eeuw. De ruïne van het kasteel is zichtbaar als twee hoogtes, ieder door ringvormige sloten omgeven. Hier en daar ligt de historische fundering als rijen bakstenen zichtbaar boven het maaiveld.

4. Het Hans Huys:

Dit kleine winkeltje met snuisterijen en cadeauartikelen opent tijdens de wandeling de deuren. Zeker de moeite waard om hier binnen te kijken!

5. Toegangshek van De Engelenburg:

De oorspronkelijke stoep van de dreef met boven aan de dijk een fantasiehek van kasteel De Engelenburg is gedeeltelijk nog intact.

Als u nu over de nieuwe dijk gaat wandelen, kunt u de tekst bij nr. 3 nogmaals lezen. Vanaf de dijk ziet u de contouren van het voormalige kasteelterrein van “Frissesteijn”.

Het buurtschap Kerkeneind kent vele monumentale panden en diverse archeologische monumenten, het beeldbepalende hoog opgaande geboomte van het buurtschap is beschermd.

Kerkeneind is dan ook een van de allermooiste buurtschappen tussen Gorinchem en Tiel, kenmerkend van een goed cultuurhistorisch beleid. De kerk, die uit 1823 dateert, is een eenvoudige zaalkerk onder een hoog zadeldak.

6. Buurtschap Kerkeneind:

In 1633 sprak men al van het buurtschap Kerkeneind. Eeuwenlang is het Kerkeneind dus al één van de vijf buurtschappen van het Betuwse dijkdorp Herwijnen. Bij de uitvoering van de dijkverzwaring was men terecht van mening dat dit schilderachtige oude centrum behouden moest blijven.

Een bekend beeld: logo van de HV!

7. Huis Kerkenstein:

Een deftig, gepleisterd herenhuis, gedateerd uit 1841 (gebouwd door burgemeester J.W. Boellaard), met verdieping en lage bovenverdieping. Twee parallel lopende schilddaken, loodrecht op de dijk.

Een voorgevel met kroonlijst, dubbele deur met gesneden trumeau en bovenlicht, gevat in pilasteromlijsting. Vensters met zesruitschuiframen. Ovale bovenvensters. Rechts een koetshuis met getoogde poort onder schilddak.

(Bron: o.a. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.)

In 2008 was deze woning decor voor de film “Oorlogswinter”.

8. Frissetijn:

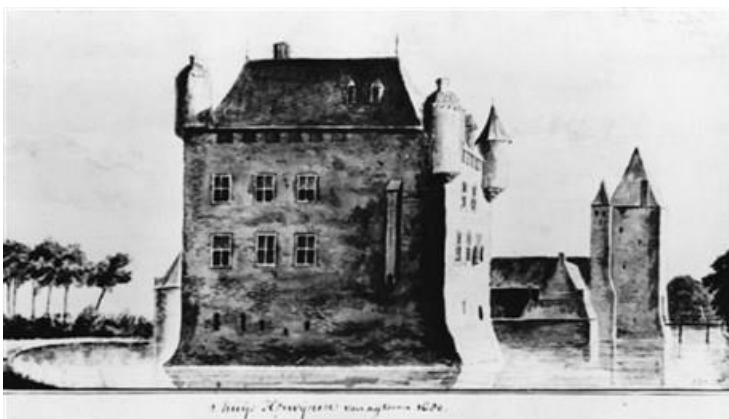
Het monumentale woonhuis Frissetijn werd in circa 1828 gebouwd. Het is vernoemd naar het voormalige “Huis te Herwijnen”, “Frisseteijn”.

Ansichtkaart van Frisseteijn van Jaap de Kock

De rechterzijgevel sluit aan tegen de voormalige T-boerderij Waaldijk 147. Het woonhuis is gebouwd op een rechthoekig grondplan, waarvan de lange zijde evenwijdig loopt aan de Waaldijk. Het telt twee bouwlagen en een zolder. Een kelderverdieping is tegen de dijk, onder het dijkniveau gebouwd. Het afgeknotte schilddak is gedekt met leien in Maasdekking en heeft geprofileerde daklijsten. Twee gemetselde schoorstenen staan bovenop. De gevels zijn opgetrokken in baksteen. Het metselwerk is uitgevoerd in kruisverband en voorzien van een knipvoeg. In de voorgevel is rode verblendsteen toegepast in de ontlastingsbogen, speklagen, cordonlijsten en in het siermetselwerk onder de vensters en onder de dakrand.

(de complete beschrijving van de woning: www.rijksmonumenten.nl)

*Voormalig kasteel Frisseteijn
Omstreeks 1860*

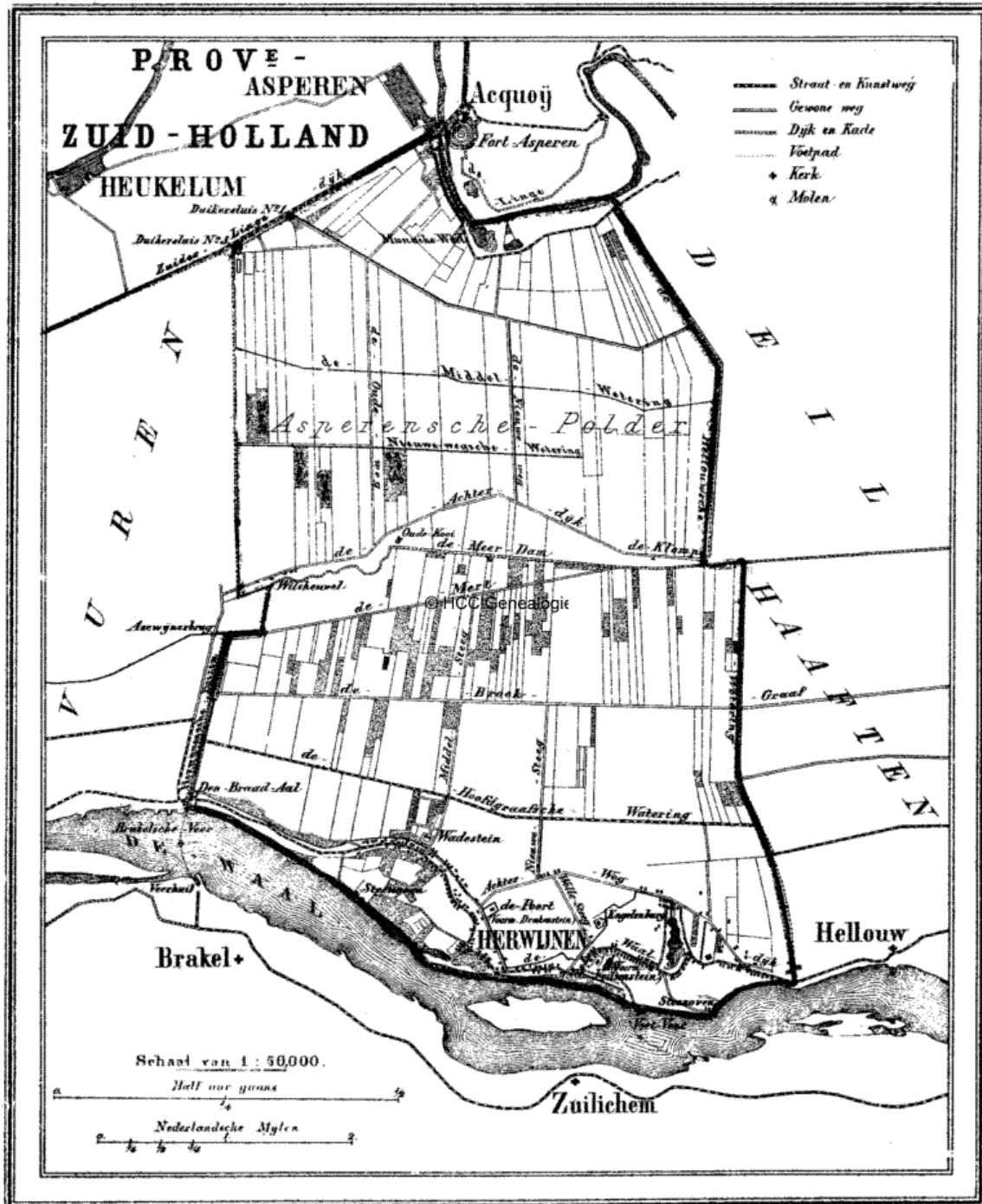
Ansichtkaart van Jaap de Kock

9. Winkel Jan en Alie de Fockert

Via de Schoutensteeg naar de voormalige winkel “Fockert Kado en Electra”. Na het beëindigen van de winkel hebben Jan en Alie de ruimte gebruikt voor hun hobby. Er staan allerlei oude spullen in tentoongesteld. Het is net een museum!

U kijkt uw ogen uit en het zeker de moeite waard om hier op uw gemak rond te lopen. Oude tijden herleven bij het bekijken van al deze spullen van vroeger.

1867.

2393 Bonders. 1730 Inwoners.

Uitgave van H. J. Suringar te Leeuwarden

Meer informatie over de route en/of bewoners kunt u nalezen in de volgende verenigingsbladen:

- * Het verdwenen slot "Engelenburg" (nr. 6)
- * De huizen Frissestein en Engelenborch (nr. 10)
- * Leenbrief uit 1785 (nr. 34)
- * Ooievaarsstation Herwijnen (nr. 55)

Verder speelt de historische streekroman "De Roos van Engelenburg", geschreven door Marinus van Maaren, zich in dit deel van Herwijnen af. Dit boek is gebaseerd op een reisverslag uit 1833 over de legende van Adelheide. Het boek is bij de vereniging te koop.